

OPGAVE 1 (Overordnet vægtning 15 %)

Sæt kryds ved de korrekte svar/udsagn. Der kan være et eller flere korrekte svar/udsagn for hvert spørgsmål. Besvarelsen af spørgsmålet skal være helt korrekt for at tælle med som rigtig besvarelse. F.eks. tæller et ud af to krævede krydser som forkert besvarelse.

OPGAVE 2 (Overordnet vægtning 35 %)

I en straffesag ved landsretten er "Kaz" tiltalt for medvirken til drab, idet han har arrangeret overnatning for en svensk mand, som kom til København og udførte et drab foran en café på Nørrebro. Kaz nægter, at han var vidende om eller burde vide, at den lejlighed, som han lejede, skulle bruges til at huse en drabsmand.

Som bilag 1 til opgaven er vedlagt et uddrag af Kaz' forsvarsadvokats procedure.

Ud over Kaz nævnes to andre personer i proceduren. Nikolas er Kaz' barndomsven, og det er Nikolas, som beder Kaz om at arrangere overnatning. Nikolas er involveret i hashhandel, og Kaz erkender at have hjulpet Nikolas med at transportere store pengebeløb samt at veksle kontakter.

Personen "O.A." optræder også i proceduren. O.A. er Kaz' ven, og O.A. ejer den lejlighed, som den svenske mand har overnattet i.

Kaz' advokat påstår frifindelse og argumenterer i proceduren for, at Kaz hverken vidste, hvem han arrangerede overnatning for, eller at der var planlagt et drab.

1. Giv med henvisning til linjenumre i proceduren (bilag 1): 1) et eksempel på, at advokaten appellerer til ethos, og 2) et eksempel på, at advokaten appellerer til pathos. (Svaret skal begrundes, vægtning 25 %).
2. Linje 2 – 40 udgør procedurens indledning. Giv en karakteristik af sproget i indledningen med fokus på, om sproget overvejende er mundtligt eller skriftsprogligt. Giv i den forbindelse mindst to eksempler på mundtlige og/eller skriftsproglige træk. (Svaret skal begrundes, vægtning 25 %).
3. Fra linje 42 til linje 118 kommer advokaten med en række argumenter. Udvælg to af advokatens argumenter fra dette stykke og opstil de to argumenter i Toulmins argumentmodel. Brug kun Toulmins faste elementer: påstand, belæg og hjemmel. (Vægtning 25 %).
4. Giv en vurdering (maks. 20 linjer) af procedurens retoriske hensigtsmæssighed. Inddrag en eller flere af dine besvarelser af spørgsmål 1-3 i din vurdering. (Svaret skal begrundes, vægtning 25 %).

OPGAVE 3 (Overordnet vægtning 50 %)

Anne Andersen er meget utilfreds med blikkenslager Benjamin Blich, som har skiftet alle vandrørene i Annes kælder. Anne har meddelt Benjamin, at vandrørene er så utætte, at der er opstået vandskader i kælderen, og at hun får vand i hovedet, når hun går rundt i kælderen.

Benjamin afviser over for Anne, at der er noget galt med hans arbejde og kalder hende overfølsom.

Anne bliver vred og henvender sig til advokat Carl Clap fra procesafdelingen i Advokatfirmaet Clap & Partnere med anmodning om, at Clap ser på sagen mod Benjamin.

Advokat Clap var for 20 år siden skolekammerat med Benjamin, idet Clap og Benjamin gik i samme klasse gennem de første 8 års skolegang. Udover at de så hinanden i skoletiden, havde de ikke noget fællesskab i de år, de gik i samme klasse. Clap har ikke set Benjamin eller talt med ham siden, men er dog ven med Benjamin på et socialt medie, hvor Clap har 254 andre venner. Clap og Benjamin har heller ikke i denne sammenhæng udvekslet beskeder.

Advokat Clap påtager sig sagen under et møde med Anne, uden at Clap og Anne har talt om, hvordan Clap skal behandle sagen. Inden Anne og Clap skilles siger Clap følgende til Anne:

"Jeg stævner, hvis det bliver nødvendigt. Jeg regner med at bruge 10 timer på sagen, og med min timesats på 5.000 kr. inklusive moms vil jeg give dig et overslag på 50.000 kr. inklusive moms"

Advokat Carl Clap har brug for faglig assistance til vurdering af manglerne ved Benjamins arbejde med Annes vandrør. Derfor går han ind til advokat Dirksen fra M & A afdelingen i Clap & Partnere. Før Dirksen begyndte at læse jura, arbejdede han som blikkenslager. Clap giver Dirksen de nødvendige oplysninger om sagen, og beder ham tage ud at se på rørene. Clap aftaler med Anne, at advokat Dirksen kan komme ind i kælderen.

1. Hvilke overvejelser om god advokatskik giver forløbet anledning til? (Svaret skal begrundes, vægtning 40 %)

Dirksen gennemgår det arbejde, som Benjamin har udført i Annes kælder og skriver en rapport, som han afleverer til Clap. På baggrund af Dirksens rapport skriver Clap til Benjamin med krav om betaling af et beløb til udbedring af rørskader og dækning af vandskader. Benjamin nægter at betale noget beløb.

Clap aftaler med Anne, at Clap skal udtage stævning mod Benjamin. Den 3. april 2025 bliver sagen anlagt ved retten.

Benjamin repræsenteres af advokat Frida Flink fra procesafdelingen i Advokatfirmaet Eriksen.

Stifteren af Advokatfirmaet Eriksen, advokat Eriksen, vil gerne oprette en M & A afdeling. Eriksen er i den forbindelse blevet opmærksom på advokat Dirksens fine arbejde med M & A hos Clap &

Partnere. Eriksen tilbyder Dirksen 50 % mere i løn, hvis han skifter til Eriksens kontor. Dirksen, som godt kunne tænke sig at få mere i løn, synes ikke, at han bliver taget alvorligt som advokat hos Clap & Partnere, idet firmaets partnere ustandseligt kræver, at Dirksen udfører blikkenslagerarbejde. Dirksen siger derfor den 23. april 2025 ja tak til Eriksens tilbud om ansættelse fra 1. juni 2025.

Advokat Clap accepterer den 15. maj 2025 efter samråd med Anne et forligstilbud fra advokat Frida Flink. Forligstilbuddet indeholder bl.a. en bestemmelse om, at hver part bærer egne sagsomkostninger.

Clap har brugt flere timer på Annes sag, end han oprindeligt vurderede. Han afregner sit arbejde over for Anne med følgende tekst:

”For mit arbejde med din sag.....60.000 kr. inkl. moms
Retsafgift..... 750 kr.
I alt..... 60.750 kr.”

Anne meddeler advokat Clap, at hun er utilfreds med Claps salærafregning, og det vil hun gerne gå videre med. Clap svarer, at det er hun velkommen til, og at Anne skal være glad for udfaldet af sagen og lade være med at brokke sig.

Anne søger på internettet og finder frem til Advokatnævnet. Hun indgiver en klage til nævnet over Claps adfærd og salær.

Advokatnævnet sender klagen i overensstemmelse med sædvanlig fremgangsmåde til advokat Clap med anmodning om Claps bemærkninger. Clap sender et svar til Advokatnævnet og vedlægger alle sagens akter, da han ikke vil bruge tid på at udvælge de relevante akter.

På baggrund af advokat Claps svar til Advokatnævnet, beslutter Anne sig for at skrive til Advokatnævnet, at hun vil udvide sin klage over Claps adfærd.

2. Analysér og vurdér om advokat Clap og advokat Flink har handlet i overensstemmelse med god advokatskik. (Svaret skal begrundes, vægtning 60 %).

1 Uddrag af procedure ved landsretten

2 Høje landsret, ærede nævninger ...

3 Et brutalt drab ved [Café] på Nørrebro – den [dato]. En 27-årig mand – [forurettede] – mistede
4 livet. Skudt ned på åben gade.

5 Det er grunden til, at I sidder her.

6 I sidder her for at vurdere beviserne – I sidder her for at vurdere, om nogen kan stilles til ansvar
7 for det drab.

8 Det er en tung og alvorlig opgave.

9 Det er ikke jeres opgave blot at få 'nogen' dømt.

10 Det er jeres opgave at få den – eller de – rigtige dømt, hvis beviserne vurderes så tungtvejende, at
11 der ikke er rimelig tvivl om skyld.

12 Dét er jeres opgave.

13 Det er derfor, I sidder her.

14 Ét skødesløst pengeforbrug.

15 Ét virkelig dårligt bekendtskab.

16 og

17 Én totalt misforstået sætning.

18 Det er samlet set grunden til, at min klient sidder her – og det er grunden til, at jeg står her: For at
19 redde trådene ud!

20 Jeg repræsenterer [Klients navn] – "Kaz" blandt familie og venner. Ja, Kaz blandt dem, der lærer
21 ham at kende. Han er et utrolig sødt og udpræget empatisk menneske.

22 Jeg tror, de fleste her bemærkede hans reaktion, da afdødes mor kom ind i retten mandag den
23 [dato]. Det var ikke kun afdødes mor og søster, der græd.

24 Kaz blev også dybt berørt.

25 Hans tårer var ægte.

26 Det var ikke tårer af skyld – for han er uden skyld i deres sorg.

27 Hans tårer var udtryk for en enorm empati. Og for skam og magtesløshed.

28 Skam over at have ladet sig udnytte for hurtige penge.

- 29 Magtesløshed fordi han sidder her – uretmæssigt beskyldt for at have medvirket til den sorg.
- 30 Kaz har ikke medvirket til drab eller drabsforsøg. Han har ikke medvirket til våbenbesiddelse. Han
31 har ikke medvirket til grov vold med døden til følge eller noget som helst andet af det, anklageren
32 har foreslået.
- 33 Han er ikke medlem af noget kriminelt ”netværk” eller nogen gruppering. MEN han har navnlig ét
34 bekendtskab, der er virkelig skidt.
- 35 Anklagemyndigheden har bevisbyrden. Og den er for Kaz’ vedkommende – helt forståeligt – ikke
36 løftet. For beviserne er der ikke.
- 37 Min kollega, advokat Jensen var inde på det: Når der sker noget så alvorligt som et drab, opstår der
38 et behov for at nogen stilles til ansvar. Det anerkender jeg fuldt ud.
- 39 Men man kan ikke reparere på et drab ved at begå et justitsmord.
- 40 Og det vil det være – at dømme Kaz for noget af det anklageren har foreslået.
- 41 [...]
- 42 Kaz og hans familie var på ferie i Marokko i 2018 – og Kaz har forklaret, at han i den forbindelse
43 besøgte Nikolas i nogle dage. De festede og hyggede sig sammen. På det her tidspunkt talte de
44 ikke om, at Nikolas tjente penge på hashhandel. Først på et senere tidspunkt blev det klart for Kaz,
45 at Nikolas ”levede af at sælge hash”.
- 46 Fra Kaz besøgte Nikolas i Marokko i sommeren 2018, gik der i hvert fald 1 ½ år, før han begyndte
47 at lave noget med penge for Nikolas.
- 48 Det var nemlig omkring 2020, hvor studielivet var blevet hårdt, at Kaz spurgte Nikolas, om der var
49 penge at tjene ved at gøre lidt for ham.
- 50 Kaz vidste som sagt godt, at Nikolas var involveret i hashhandel. Han vidste, at Nikolas var
51 eftersøgt for noget kriminalitet – men han kendte ikke de nærmere omstændigheder. Kaz gjorde
52 det klart for Nikolas, at han ikke ville have noget med hash at gøre. Han ville ikke være i nærheden
53 af stoffet.
- 54 Så Kaz fik nogle enkelte gange til opgave at hente nogle penge.
- 55 At veksle nogle penge.
- 56 Og at aflevere nogle penge.
- 57 [...]
- 58 Kaz skulle sende nogle af Nikolas penge til Marokko. Det er værd at bemærke, at den 19. november
59 er den eneste gang, Kaz har overført penge. De andre gange, han håndterede penge for Nikolas,
60 handlede det om at hente et sted, veksle, aflevere et andet sted. Når jeg siger, at det er værd at

61 bemærke, så er det fordi, at det "at få sendt penge afsted til Marokko" må betragtes som mere
62 risikabelt for Nikolas end de andre opgaver Kaz fik med at hente og aflevere penge her i landet. –
63 Kaz har med andre ord ikke været en meget betroet medarbejder – nok fordi han havde afvist at
64 håndtere selve hashen, og han har kun – samlet set frem til anholdelsen haft en håndfuld små-
65 opgaver (eller to) for Nikolas.

66 [...]

67 Jeg husker tydeligt første gang, jeg besøgte Kaz i arresten. Den var den 23. januar i år. Der var lige
68 sket ombesiddelse til mig fra den forsvarer, Kaz først havde.

69 Jeg spurgte Kaz ind til de steder i anklageskriftet, hvor han er nævnt.

70 Da vi kom til udlånet af O.A's lejlighed, udbrød Kaz: "Jeg vidste jo ikke, at det var til et dyr!".

71 "Jeg vidste jo ikke, at det var til et dyr".

72 Jeg ville sådan ønske, at I havde siddet der i arresten med mig og oplevet det: Der var så klar en
73 afstandtagen til den handling, som Kaz nu sidder medtiltalt for – til det drab, der har fundet sted.
74 – Ja, jeg ville ønske I havde oplevet, hvordan ordene kom fra ham.

75 Det, I har oplevet, var Kaz, der var nødt til at forlade retten her, den [dato] – da anklageren med al
76 overvågningsmaterialet foldede ud – hvad det var for en likvidering, der har fundet sted.

77 Det, I har oplevet, er Kaz, der blev dybt berørt af at se afdødes mor i sorg. Kaz blev fysisk dårlig
78 over - her i retten at opleve, at det er dét, han er blevet UDNYTTET i relation til.

79 For Kaz har ikke medvirket. Han har ikke vidst, hvem eller hvad han arrangerede overnatning for.

80 Han er blevet groft udnyttet af Nikolas. Og Nikolas har kunnet udnytte, at Kaz var til fals for
81 hurtige penge – så længe han ikke skulle håndtere hash.

82 Da jeg sad der – under mit første besøg i arresten, var jeg ikke i tvivl om, at Kaz er uskyldig. Og det
83 var ovenikøbet før, jeg havde læst hele sagen.

84 At læse sagen har kun forsikret mig.

85 [...]

86 Kaz er ikke med i en gruppe. Han er ikke med i et netværk eller noget som helst andet med de
87 øvrige tiltalte eller med nogle andre for den sags skyld.

88 Kaz har fået enkeltstående, mindre ad-hoc-opgaver fra Nikolas.

89 Og den sidste opgave, Kaz fik af Nikolas, har givet ham større problemer, end nogle af de andre
90 opgaver ville kunne give til sammen.

91 Nikolas spurgte nemlig Kaz, om han kunne skaffe en lejlighed via Air B'n'B – Kaz ville få 10.000
92 kroner for det.

- 93 Og som Kaz sagde her i retten "Jeg hørte 10.000 kr., så havde jeg ikke så mange flere spørgsmål".
- 94 Det er dog ikke helt rigtigt, for Kaz spurgte selvfølgelig lidt ind til det – og blev affejet af Nikolas,
95 med at det ikke vedkom ham.
- 96 Og Kaz konkluderede – hvad der også var helt nærliggende – at det havde noget med hashhandel
97 at gøre. – At "gæsten" havde sine grunde til ikke at bo på hotel. Vi ved fra O.A.'s forklaring, at
98 O.A. havde forstået det sådan, at gæsten ikke ville ses på kameraer. Vi kan i hvert fald lægge til
99 grund, at både Kaz og O.A. opfattede, at gæsten gerne ville være lidt diskret.
- 100 Her vil jeg gerne understrege, at det ikke kan sidestilles med, at så må Kaz og O.A. regne med, at
101 gæsten har haft forsæt til "hvad som helst", eller at Kaz "overtager et hvilket som helst forsæt"
102 ved at installere gæsten i O.A.'s lejlighed.
- 103 Når jeg udlejer mit sommerhus via Air B'n'B og ikke spørger nærmere ind til gæsternes planer – så
104 har jeg ikke forsæt til "at de gør hvad som helst".
- 105 Jeg regner med, at det, de gør "er inde for skiven" af en almindelig sommerhus-gæst. Jeg regner
106 ikke med, at de fx sprænger mit sommerhus eller diget ved stranden i luften. Jeg accepterer det
107 ikke som en mulighed.
- 108 Og inden for Kaz' skive – når det kommer til ting, der har med Nikolas at gøre – det er noget med
109 hash-handel. Ikke andet. Ikke mere end det.
- 110 Hvis det var Nikolas selv, der skulle have lånt lejligheden, så ville det være det samme.
- 111 Kaz går for pokker op i, at gæsten ikke må ryge inden for i O.A.'s lejlighed! Og han blev sur, da han
112 kunne lugte hash i forbindelse med, at han afleverede morgenmad og den varme trøje i lejligheden
113 den 19. november om morgenen.
- 114 At Nikolas tidligere har været involveret i og eftersøgt for et skyderi betyder ikke, at Kaz
115 accepterer den slags handlinger – hverken bagudrettet eller fremadrettet. Det understreges igen
116 af, at Kaz ikke vil håndtere selve hashen – forstået sådan, at det vil Kaz ikke være tæt på. Det vil
117 han ikke have i hænderne. - I det ligger der en afstandtagen til noget, der rækker ud over "at
118 håndtere kontantbeløb". Det er det Kaz vil være med til.
- 119 [...]

OPGAVE 1 (overordnet vægtning 15 %)

Sæt kryds ved de korrekte svar/udsagn. Der kan være et eller flere korrekte svar/udsagn for hvert spørgsmål. Besvarelsen af spørgsmålet skal være helt korrekt, for at tælle med som rigtig besvarelse. F.eks. tæller et ud af to krævede krydser som forkert besvarelse.

1. Hvilke(n) del(e) kommer typisk umiddelbart efter "gendrivelse" i den klassiske retssagsdisposition (standarddispositionen)?	
a) Argumentation	
b) Varsel	
c) Opfordring	X

2. Hvilke(n) af retorikkens appelformer handler om aktørernes troværdighed?	
a) Logos	
b) Ethos	X
c) Pathos	

3. Hvilke(t) af følgende er kendetegn for skriftsprog frem for talesprog?	
a) Passive sætninger	X
b) Indskudte sætninger	X
c) At det er konkret frem for abstrakt	

4. I hvilke(n) af de fem forarbejdningsfaser arbejder taleren med at finde på specifikke formuleringer og stilfigurer som fx kontraster og tretrinsraketter?	
a) Inventio	
b) Memoria	
c) Elocutio	X

5. I Toulmins argumentmodel er de faste elementer	
a) Logos, hjemmel og gendrivelse	
b) Logos, belæg og hjemmel	
c) Påstand, belæg og hjemmel	X

6. Hvad hedder de to sidste af de fem forarbejdningsfaser, som taleren arbejder med?	
a) Elocutio og dispositio	
b) Inventio og elocutio	
c) Memoria og actio	X

7. Hvilke(t) retorisk(e) begreb(er) dækker over at vække stærke følelser for sagen?	
a) Opfordring	
b) Styrkemarkør	
c) Pathos	X

8. Hvilke(t) af følgende udsagn er korrekt(e)?	
a) En advokat kan altid modregne sit fakturerede salær i klientens indestående på klientkontoen	
b) Et depositum, som en advokat kræver hos klienten, skal stå i forhold til det, der forventes at udgøre et rimeligt honorar.	X
c) Et aconto honorar skal være rimeligt	X

9. Hvilke(t) af følgende udsagn er korrekt(e)?	
a) En advokat kan kun frakendes retten til at udøve advokatvirksomhed af Advokatnævnet, hvis advokaten tidligere er pålagt en sanktion af Advokatnævnet	
b) En advokat kan altid opkræve en klient, der har fri proces, salær udover det, der modtages fra det offentlige	
c) Det koster 500 kr. at klage til Advokatnævnet	X

10. Hvilke(t) af følgende udsagn er korrekt(e)?	
a) Advokatnævnet offentliggør visse kendelser med angivelse af den indklagede advokats navn	X
b) Advokatnævnet kan frakende en advokat retten til at udøve advokatvirksomhed midlertidigt under en sag mod advokaten om frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed	X
c) De fleste klagesager behandles i en af Advokatnævnets tre afdelinger	X

11. Hvilke(t) af følgende udsagn er korrekt(e)?	
a) En partner i et advokatanpartsselskab hæfter for tab som følge af partnerens fejl	X
b) Advokatnævnet kan betinget frakende en advokat retten til at udøve advokatvirksomhed	X
c) Advokatnævnets formandskab består af tre advokater	

12. Hvilke(t) af følgende udsagn er korrekt(e)?

a) Tavshedspligten hindrer ikke en advokats videregivelse af oplysninger modtaget fra klienten, hvis videregivelsen sker i berettiget varetægelse af advokatens eget tarv	X
b) En advokat kan altid bistå to personer i forbindelse med indgåelse af en kontrakt mellem disse personer	
c) Hvis to parter er enige om indholdet af en aftale, kan en advokat berigtige aftalen på begge parters vegne	X

13. Hvilke(t) af følgende udsagn er korrekt(e)?	
a) Hvis en advokat befinder sig i en interessekonflikt, vil advokaten ofte kunne overlade sagen til en anden advokat i advokatfirmaet, uden at komme i strid med god advokatskik	
b) Enhver ansat i et advokatselskab kan udnævnes som direktør i advokatselskabet	
c) Noget af den tid en jurist har arbejdet i staten, vil ofte kunne tælle med i de 3 års praktisk virksomhed, som kræves for at kunne få advokatbeskikkelse	X

14. Hvilke(t) af følgende udsagn er korrekt(e)?	
a) En klient kan beslutte, om klientens advokat har tavshedspligt med hensyn til oplysninger, som advokaten har fået fra klienten	X
b) En advokat kan aftale med klienten, at advokatens tavshedspligt ikke skal omfatte fremtidige oplysninger fra klienten	
c) Tavshedspligten gælder uden tidsbegrænsning	X

15. Hvilke(t) af følgende udsagn er korrekt(e)?	
a) Civilstyrelsen kan tidsbegrænse en advokatbeskikkelse	
b) En klient, der har klaget til Advokatnævnet over en advokat, kan ikke indbringe Advokatnævnets kendelse i sagen for byretten	X
c) Advokatnævnet kan pålægge en advokat en sanktion for uforsvarlig kørsel på vej til sit sommerhus	

OPGAVE 2 (Overordnet vægtning 35 %)

SPØRGSMÅL 1 (vægtning 25 %)

Giv med henvisning til linjenumre i proceduren (bilag 1): 1) et eksempel på, at advokaten appellerer til ethos, og 2) et eksempel på, at advokaten appellerer til pathos. (Svaret skal begrundes).

Baggrund

Logos, ethos og pathos er retoriske begreber, der beskriver, hvordan taleren appellerer til sine tilhørere.

- *Logos* appellerer til det logiske og rationelle i tilhørerne. Kommer ofte til udtryk ved brug af statistiske oplysninger, kausalitetssammenhænge, saglige/faglige ræsonnementer mv. Logos er alt den kommunikation der appellerer til fornuften, både hvad indhold og form angår.
- *Ethos* er appellen til aktørernes troværdighed/utroværdighed. Hvis en person har en høj troværdighed, har personen et højt ethos. Typisk bygger taleren sin egen ethos op og i visse situationer angriber taleren andres ethos. En advokat vil også typisk opbygge sin egen klients ethos. Ethos kan både opbygges ved at demonstrere/påpege viden og kompetence (fx ved at have styr på sagen og de saglige argumenter) og ved at udvise/påpege gode menneskelige egenskaber (fx ærlighed, sympati og forståelse for modtagerne) og ved at vise, at man tilhører det samme kulturelle fællesskab som modtagerne. Taleren appellerer til ethos, når taleren enten bygger en aktørs troværdig op eller piller den ned. Taleren appellerer også til ethos, når taleren henviser til en aktør i sagen og udnytter, at denne har en enten høj eller lav troværdighed.
- *Pathos* appellerer til tilhørernes indlevelsesevne og følelser for sagen. Pathos kommer ofte til udtryk ved brug af metaforer, eksempler, storytelling, leg med sproget, brug af humor, værdiladede udtryk, konkrete følelsesladede billeder, brug af modsætningspar, tretrinsraketter osv. Pathos kan oversættes til "at vise sagens alvor". Der er her taleren fx kan stille fakta, eksempler og andet til skue, som vækker vores følelser: hast, vrede, omsorg, sympati mm.

Minimumsbesvarelsen

Besvarelsen skal påpege et sted i teksten, hvor advokaten appellerer til ethos, samt et sted, hvor advokaten appellerer til pathos. Besvarelsen skal begrunde for hvert sted, hvorfor der er tale om ethos henholdsvis pathos. Det vil være tilstrækkeligt med et enkelt eksempel på hver af de to appellformer for en fyldestgørende besvarelse, så længe hvert eksempel begrundes tilstrækkeligt.

I eksemplerne nedenfor er medtaget citater fra teksten til at understøtte forståelsen. Direkte citater fra teksten er dog ikke nødvendige for at besvare spørgsmålet fyldestgørende. En parafrasering/forklaring af, hvordan advokaten bruger ethos, vil være tilstrækkeligt, så længe der henvises til linjenumre, der understøtter parafraseringen/forklaringen.

Eksempler på ethos i teksten:

- Linje 9 – 40: Flere dele af dette stykke kan ses som et angreb på Anklagemyndighedens ethos: Anklagemyndighed har rejst en tiltale uden at have beviser (linje 35-36), og det, de forsøger at gøre, vil være et justitsmord (linje 39-40). Besvarelsen kan også argumentere for, at det mellem linjerne bliver sagt, at det er netop Anklagemyndigheden, der er ivrige efter få "nogen dømt" og ikke nødvendigvis "den rigtige dømt" (linje 9-10).
- Linje 21 – 24: "Han er et utrolig sødt og udpræget empatisk menneske" er en meget eksplicit karakteristik af tiltalte, der kan siges at have til formål at have styrke hans troværdighed. At han er empatisk, underbygges af, at han blev dybt berørt over at se moren i sorg. Det skal alt sammen bidrage til at tegne et billede af en person, der ikke kunne være medvirken til drabet

- Linje 42 – 56: Advokaten maler et billede af Kaz, der er meget langt fra en hærdet kriminel. Kaz har ikke søgt Nikolas' selskab, fordi Nikolas var kriminel, men fordi de hyggede sig sammen på en ferie. Kaz fandt først senere ud af, hvordan Nikolas tjente sine penge, og der gik længe, før Kaz første gang fik penge af Nikolas for et stykke arbejde. Det startede, fordi Kaz var studerende, og studielivet var blevet hårdt, og Kaz gjorde det klart for Nikolas, at han ikke ville have noget med hash at gøre
- Linje 63 – 64: Her pointerer advokaten, at Kaz har "afvist at håndtere selve hashen", og maler dermed fortsat et billede af en person, der siger fra over for kriminalitet, der er hårdere end at transportere, overføre og veksle penge.
- Linje 67 – 81: Advokaten tegner et billede af tiltalte, som en mild og følsom småkriminel, der tager klar afstand til drabet ("Der var så klar en afstandtagen til den handling, som Kaz nu sidder medtiltalt for") og endda væmmes ved drabsmanden (Kaz skulle have kaldt drabsmanden for "et dyr"). Advokaten tildeler også Kaz et ethos som et offer, der desværre har været til falds for hurtige penge og derfor har kunnet blive udnyttet af de virkelig hårde og voldsparate kriminelle ("Nikolas har kunnet udnytte, at Kaz var til fals for hurtige penge").

Dette stykke er også en ethosappel, fordi advokaten inddrager sig selv, og historien i høj grad hviler på advokatens egen ethos som en troværdig kilde.

Der ligger også en ethosappel i, at der er sket ombesikkelse af Kaz til den nuværende advokat. Heri kan implicit ligge, at den nuværende advokat er bedre end den forrige.

- Linje 86 – 88 samt linje 94 – 97: Dette er med til at karakterisere Kaz som en, der ikke er tæt på Nikolas ("Kaz er ikke med i en gruppe" og "Kaz har fået enkeltstående, mindre ad-hoc-opgaver fra Nikolas"). Kaz skildres som en svag og perifer medarbejder, der ikke får vigtige opgaver eller må få viden om, hvad der egentlig foregår, og som lader sig affeje, når Nikolas siger, at det ikke kommer ham ved ("Kaz spurgte selvfølgelig lidt ind til det – og blev affejet af Nikolas, med at det ikke vedkom ham").

Eksempler på pathos:

Linje 8 – 11: Advokaten siger, at nævningenes og rettens opgave er tung og alvorlig. Dette kan siges at være en pathosappel, da den taler sagens alvor op og forsøger at vække en følelse af ansvar hos publikum.

Linje 27 – 29 + linje 39 – 40: Her appelleres til publikums retfærdighedsfølelse og medlidenhed. Det udspisles, hvordan tiltalte føler sig magtesløs over at være uskyldigt tiltalt for en forbrydelse, hvor han endda selv føler med offerets efterladte. Brugen af ordet "justitsmord" kan også siges at tale til publikums retfærdigheds- og ansvarsfølelse og tjene til at vække deres indlevelse i sagen. Og ordet justitsmord bygger som metafor på en kraftig pathos, som angår rettens frygt for at dømme en uskyldig for noget vedkommende ikke har gjort.

Linje 70 – 81: Pathos-appellen ligger i retfærdighedsfølelse og medlidenhed, som advokaten forsøger at genvække med billedet af justitsmordet. Advokaten beskriver en mand, der er blevet narret og udnyttet til at medvirke til en handling, som han selv finder afskyelig og endda risikerer at blive uskyldigt straffet for.

Linje 105-107: Sammenligningen med en sommerhusgæst, der skulle sprænge sommerhuset eller diget i luften, kan ses som pathosappel, der skal få publikum til at føle absurditeten af anklagerne mod Kaz.

Flere af eksemplerne på pathos og ethos ovenfor er overlappende, og det samme tekststykke kan derfor i besvarelsen tjene som eksempel på enten ethos eller pathos eller begge dele på én gang. Det er dog væsentligt, at besvarelsen formår at sondre mellem begreberne, og at der af besvarelsen kan udledes forståelse af begreberne, og hvilket begreb der anvendes.

Eksempelvis er det en ethosopbygning, at Kaz er naiv og godtroende (ethos-karaktertegning der inviterer til frifindelse), og samtidig er det synd for Kaz, at han bliver udnyttet af Nicolas, som vækker en medlidenhed og omsorg – og frygt for at dømme en uskyldig (pathos).

SPØRGSMÅL 2 (vægtning 25 %)

Linje 2 – 40 udgør procedurens indledning. Giv en karakteristik af sproget i indledningen med fokus på, om sproget overvejende er mundtligt eller skriftsprogligt. Giv i den forbindelse mindst to eksempler på mundtlige og/eller skriftsprogslige træk. (Svaret skal begrundes).

Minimumsbesvarelse

Besvarelsen skal karakterisere proceduren som overvejende mundtlig frem for skriftsprogslig. Besvarelsen skal i den forbindelse give mindst to eksempler fra teksten.

Eksempler på mundtlige træk i tekststykket:

- Mange meget **korte sætninger**, fx linje 5, 8, 9, 12-13 og 24-28. Nogle steder korte, ufuldstændige sætninger delt op med punktummer (linje 3-4 og 14-17).
- **Gentagelse**. Nøgleord og klynger af ord gentages. Fx gentages ordene ”I sidder her” (linje 5-6). Den samme pointe gentages på flere forskellige måder, når advokaten fx på mindst tre forskellige måder siger, at klienten er uskyldig: 1) Han er uretmæssigt beskyldt (linje 29), 2) han har ikke medvirket til drab eller drabsforsøg (linje 30-32), og 3) det vil være et justitsmord at dømme ham (39-40).
- Sproget er meget **personligt**. De involverede personer (tiltalte, nævningerne og advokaten selv) træder tydeligt frem i teksten. Der er direkte tiltale til publikum. Der er mange personlige stedord/pronominer, fx ”han”, ”jeg”, ”min”, ”I”, ”jeres”.
- Sproget er **konkret og maler billeder**. Det beskriver i høj grad konkrete situationer, som man kan se for sig, fx linje 22-24.
- Overvejende **simpel sætningsstruktur** uden indskudte sætninger. Fx ”Kaz blev også dybt berørt. Hans tårer var ægte.” (linje 24-25).

- Overvejende **aktive fremfor passive sætninger**. En aktiv sætning er fx ”Jeg repræsenterer [Klients navn]”. Den passive version af samme sætning ville være ”[Klients navn] repræsenteres af mig”.
- Teksten bruger meget **få verbalsubstantiver**. Et verbalsubstantiv er et substantiv, som er afledt af et verbum, fx vedligeholdelse, revision og bearbejdning. De tilsvarende verber i disse tilfælde er at vedligeholde, at revidere og at bearbejde. Det vil være et skriftsprogligt træk, hvis man fx skriver ”Kommunen foretager en vedligeholdelse af hovedvejen” (med verbalsubstantiv) i stedet for ”Kommunen vedligeholder hovedvejen” (uden verbalsubstantiv).
- **Tretrinsraket**, altså serie af tre led, fx linje 14 – 17, hvor der opstilles tre årsager til at tiltalte sidder her i dag. Disse tre årsager er formuleret i korte sætninger, der alle starter med én/ét.
- **Kontrast**. Opstillingen af modsætninger er et greb, der fungerer godt mundtligt til at skabe klarhed og overblik. Eksempel kan linje 39 ”Men man kan ikke reparere på et drab ved at begå et justitsmord” opfattes som kontrast imellem noget positivt (reparation) og noget negativt (justitsmord).
- **Fokus**. Et klart fokus er et typisk mundtlighedstræk. Alt i proceduren kan siges at dreje sig om at begrunde tiltaltes uskyld.

Besvarelsen kan påpege enkelte skriftsproglige træk, uden at dette er forkert. Men at karakterisere tekststykket som overordnet mere skriftsprogligt end mundtligt vil være en fejl.

Enkelte skriftsproglige træk kan være:

- Brug af **verbalsubstantivet** ”våbenbesiddelse” (linje 30) i stedet for fx at tale om, at ”have våben” eller ”bære våben”.
- **Den passive sætning** ”hvis beviserne vurderes så tungtvejende” (linje 10) i stedet for en aktiv version fx ”hvis retten vurderer, at beviserne vejer så tungt”.

SPØRGSMÅL 3 (vægtning 25 %)

Fra linje 42 til linje 118 kommer advokaten med en række argumenter. Udvalg to af advokatens argumenter fra dette stykke og opstil de to argumenter i Toulmins argumentmodel. Brug kun Toulmins faste elementer: påstand, belæg og hjemmel.

Baggrund

Stephen Toulmin har opstillet en argumentmodel med tre obligatoriske dele, som altid vil være at finde (enten implicit eller eksplicit) i et givet argument:

- **Påstand**: Det udsagn, som afsender søger modtagers tilslutning til. Dette skal ikke forveksles med den juridiske påstand. Påstanden i Toulmins argumentmodel kan meget vel være en del af et anbringende, dersom anbringendet indeholder et synspunkt, advokaten søger rettens accept af ved hjælp af begrundelser. Således er der i en retslig argumentation en lang række ”retoriske påstande” ud over de principale og subsidiære.
- **Belæg**: Den information, som direkte støtter påstanden. Indholdet af belægget skal umiddelbart være mere acceptabelt for modtageren end indholdet af påstanden. Belæg findes ved at spørge: Hvad bygger advokaten sin påstand på?

- Hjemmel: Hjemmel autoriserer, at publikum kan acceptere påstanden på baggrund af belægget. Hjemmel må i denne henseende ikke forveksles med lovhjemmel. Hjemmel i Toulmins argumentmodel er en alment gældende præmis, et generelt synspunkt, der deles af afsender og modtager. Deler afsender og modtager ikke argumentets hjemmelsgrundlag, vil argumentet ikke fungere overbevisende i situationen, og afsender lykkes ikke med at opnå tilslutning til sin påstand. Hjemmel er ofte implicit og udtales kun, hvis ikke modtageren umiddelbart forstår hjemlen.

Man finder ofte hjemlen ved at benytte det lille ord "idet" eller "eftersom". Et eksempel kunne være "Kaz var ikke en betroet medarbejder" (påstand), fordi "Han fik kun få småopgaver" (belæg), idet/eftersom "Betroede medarbejdere får mere end få småopgaver" (hjemmel).

Hvad der er påstand i det ene argument, kan være belæg i det næste – og omvendt. Fx er det en påstand i proceduren, at Kaz ikke er en af Nikolas' betroede medarbejdere, og det underbygges (bl.a.) af belægget om, at Kaz kun har haft en håndfuld småopgaver for Nikolas. Hjemlen i dette argument er, at betroede medarbejdere udfører mere end få småopgaver. Påstanden om, at Kaz ikke er en betroet medarbejder, tjener samtidig som belæg for påstanden om, at Kaz ikke vidste, at hans arbejde havde noget med drab at gøre. Hjemlen er i dette tilfælde, at ikke-betroede medarbejdere ikke får alt at vide.

Der kan være tilfælde, hvor enten belæg eller påstand er implicite, men oftest er det hjemlen, der er implicit, mens påstand og belæg er eksplicite.

Minimumsbesvarelse

Besvarelsen skal demonstrere forståelse og anvendelse af Toulmins argumentmodel ved at udvælge to argumenter fra tekststykket og indsætte dem korrekt i modellen.

Det lader sig ikke gøre at opstille alle argumenter, der kan udledes af teksten. Besvarelsen er korrekt, hvis den opstiller en påstand indeholdende en pointe/budskab/antagelse, med dertil hørende belæg, der direkte underbygger påstanden og en hjemmel som en norm, værdi eller meningsfuld grundsætning, der bygger bro mellem påstand og belæg. Besvarelsen kan tage de eksplicite elementer (oftest påstand og belæg) ordret fra teksten, men de kan også parafraseres.

Det er en fejl, hvis belægget ikke underbygger påstanden. Det er også en fejl, hvis hjemlen ikke bidrager til overgangen fra belægget til påstanden. Et eksempel på et forkert opstillet argument er følgende:

Påstand: Kaz har ikke været en betroet medarbejder.

Belæg: Han har afvist at håndtere hashen.

Hjemmel: Kaz har aldrig gjort noget, der rækker udover at håndtere kontantbeløb.

Dette er en fejl af to grunde: For det første bidrager den opstillede hjemmel ikke til overgangen fra belæg til påstand, fordi den ikke på nogen måde skaber en forbindelse mellem det at afvise at håndtere hash og det at blive/være en betroet medarbejder. Den opstillede hjemmel er nærmere en udbygning af belægget eller et belæg for belægget. For det andet er den opstillede hjemmel ikke et

mere generelt udsagn end påstanden og belægget. En korrekt hjemmel kunne derimod lyde: "Hvis man afviser at håndtere hash, bliver man ikke en betroet medarbejder for en hashhandler." Denne hjemmel er et mere generelt udsagn, der udtrykker en almen forestilling om, hvad der skal til for at blive en betroet medarbejder for en hashhandler. Den autoriserer overgangen fra belægget til påstanden, fordi den indeholder den nødvendige præmis for, at vi kan acceptere påstanden på baggrund af belægget.

Både gode og mindre gode argumenter kan opstilles korrekt i modellen. Kvaliteten af de udvalgte argumenter er derfor irrelevant i bedømmelse af besvarelsen.

Eksempler på nogle korrekt opstillede argumenter med påstand, belæg og hjemmel:

Påstand: Anklageren har ikke kunnet løfte bevisbyrden.

Belæg: Beviserne er der ikke.

Hjemmel: Hvis beviserne ikke er der, kan man ikke løfte bevisbyrden.

Påstand: Kaz har ikke været en betroet medarbejder.

Belæg: Han har kun haft en håndfuld små-opgaver for Nikolas.

Hjemmel: Hvis man kun har en håndfuld småopgaver, er man ikke en betroet medarbejder.

Påstand: Kaz har ikke været en betroet medarbejder.

Belæg: Han har afvist at håndtere hashen.

Hjemmel: Hvis man afviser at håndtere hash, bliver man ikke en betroet medarbejder for en hashhandler.

Påstand: Kaz har ikke kunnet forvente, at overnatningen kunne have noget med drab at gøre.

Belæg: Han vidste, at Nikolas havde noget med hashhandel at gøre, men ikke at han også var involveret i drab.

Hjemmel: Bare fordi man sælger hash, er man ikke nødvendigvis involveret i drab.

Påstand: Kaz vidste ikke, at overnatningen havde noget med drab at gøre.

Belæg: Kaz er ikke en betroet medarbejder.

Hjemmel: Ikke-betroede medarbejdere får ikke alt at vide.

Påstand: Kaz har ikke medvirket til drab.

Belæg: Kaz tog klar afstand til drabet, da advokaten talte fortroligt med ham i arresten.

Hjemmel: Det, man siger i al fortrolighed til sin egen advokat, vil typisk være sandt.

Påstand: Kaz er ikke medskyldig i drab.

Belæg: Det blev holdt skjult for ham, hvad formålet var med at arrangere overnatning.

Hjemmel: Man kan ikke blive dømt for noget, som man ikke er klar over skal ske.

Påstand: Kaz vidste ikke, at der skulle begås et drab.

Belæg: Han blev overvældet og nødt til at forlade retten, da anklageren viste likvideringen.

Hjemmel: Hvis man bliver overvældet i retten over en gerning, kan man ikke have vidst om den på forhånd.

Påstand: Nikolas har kunnet udnytte Kaz.

Belæg: Kaz var til falds for hurtige penge.

Hjemmel: Hvis man er til falds for hurtige penge, kan man udnyttes.

Påstand: Kaz er ikke med i et netværk eller en gruppe med de øvrige tiltalte.

Belæg: Kaz har kun haft enkeltstående mindre ad-hoc-opgaver fra Nikolas.

Hjemmel: Hvis man kun får enkeltstående mindre ad-hoc-opgaver fra en enkelt person i en gruppe, er man ikke med i gruppen.

Påstand: Kaz vidste ikke, hvad formålet med lejligheden var.

Belæg: Han blev affejet af Nikolas, da han spurgte ind til det.

Hjemmel: Hvis man bliver affejet, når man stiller spørgsmål, kan man ikke få viden.

Påstand: Kaz har ikke haft forsæt til medvirken til drab.

Belæg: Han har ikke forstillet sig drab som en mulighed.

Hjemmel: Man kan kun have forsæt til ting, som man kan forstille sig som muligheder.

Påstand: Kaz er ikke medskyldig i drab.

Belæg: Kaz vil ikke medvirke til handlinger, der rækker ud over at håndtere kontantbeløb.

Hjemmel: Drab rækker ud over at håndtere kontantbeløb / Vil man ikke medvirke til noget, der rækker udover at håndtere kontanter, så vil man heller ikke medvirke til drab.

Påstand: Kaz vil ikke have noget med drab at gøre.

Belæg: Han ville ikke engang have noget med hash at gøre.

Hjemmel: Drab er meget mere kriminelt end hash. Og hvis Hashhandel er for kriminelt, så er drab det selvfølgelig også.

Påstand: Kaz vidste ikke, at de andre ville begå drab.

Belæg: De fortalte det ikke til ham.

Hjemmel: Hvad man ikke bliver orienteret om, kan man heller ikke vide.

Påstand: Hvis han vidste, at de ville begå drab, ville han ikke have hjulpet med lejligheden.

Belæg: Han ville ikke engang medvirke til hashhandel.

Hjemmel: Siger man nej til at medvirke til hashhandel, vil man også sige nej til at medvirke til drab.

Det er ikke afgørende, at besvarelsen formulerer påstande, belæg og hjemler med nøjagtig samme ordlyd som ovenfor. Besvarelsen skal opstille alle tre elementer for hvert argument, for at besvarelsen er korrekt.

Det er umuligt at opstille alle tænkelige argumenter fra teksten. Listen ovenfor er ikke udtømmende.

SPØRGSMÅL 4 (vægtning 25 %)

Giv en vurdering (maks. 20 linjer) af procedurens retoriske hensigtsmæssighed. Inddrag en eller flere af dine besvarelser af spørgsmål 1-3 i din vurdering. (Svaret skal begrundes).

Minimumsbesvarelse

Besvarelsen skal indeholde en begrundelse for vurdering af tekstens retoriske hensigtsmæssighed. Besvarelsen skal inddrage en eller flere af følgende *emner* som en del af belægget for sin vurdering. Der er ikke nogen bestemt pointe/pointer under hvert emne, som kan stilles som krav til minimumsbesvarelsen:

- Hvordan teksten bruger appelformerne ethos og pathos. Oplagt vil være at vurdere, hvorvidt graden af emotionel appel (ethos og pathos) er passende i forhold til den givne sag og den givne situation. En pointe kan også være, at teksten kommer omkring alle tre appelformer, hvilket som udgangspunkt er en styrke. Fx giver advokaten mange konkrete eksempler, der opbygger Kaz' ethos, som en empatisk fyr, der ikke kunne finde på at deltage i drab. Denne omhyggelige ethos-opbygning kan fremhæves som en styrke.
- Hvorvidt tekstens grad af mundtlighed vs. skriftlighed er passende. Her bør det som udgangspunkt vurderes positivt, at teksten er udpræget mundtligt skrevet, idet den skal høres og ikke læses af modtageren.
- Hvorvidt de udvalgte argumenter fra spørgsmål 3 hænger sammen og hviler på et fornuftigt hjemmelsgrundlag. Her kan det vurderes, om det er nemt at formulere hjemler, der danner bro imellem påstand og belæg, og om disse hjemler vil blive accepteret af publikum.

Der kan være gode argumenter for både en positiv og kritisk vurdering af proceduren. Det afgørende er, om de kan bruge retorikkens teori korrekt til at argumentere for deres vurdering.

Den gode besvarelse

Den gode besvarelse kan fokusere på nogle mere diskuterende og nuancerende perspektiver end de pointer, der er anført ovenfor under minimumsbesvarelsen.

Et diskuterende/kritisk perspektiv kan fx være, at ethos-opbygningen af tiltalte som et uvidende, godhjertet, lidende offer bliver for overdreven og dermed utroværdig. Det kan også diskuteres om dele af Kaz' ethosopbygning bliver selvmodsigende og dermed utroværdig. I nogle sammenhænge fremstilles Kaz som en, der let lader sig føje og udnytte af Nikolas (når Kaz ikke må få viden om formålet med lejligheden), mens Kaz i andre sammenhænge siger klart fra over for Nikolas (når det handler om at håndtere hash).

Derudover kan den gode besvarelse gå et skridt dybere end blot at registrere et givet retorisk virkemiddel i teksten og vurdere, at det er velvalgt. Det kan opnås ved også at forklare, hvorfor det er hensigtsmæssigt i den givne situation og på den måde komme med nogle mere avancerede pointer end minimumsbesvarelsen.

Et eksempel på en pointe, der er mere avanceret end minimumsbesvarelsen, er, at den mundtlige sproglige stil er velvalgt, da den hjælper publikum med at følge med og forstå indholdet, fordi det mundtlige rum stiller højere krav til at gøre sproget lettilgængeligt og forståeligt. Den gode besvarelse kan i den forbindelse også forbinde proceduremanuskriptets mundtlighed med advokatens fremførelse. Den meget mundtlige stil hjælper advokaten med at fremføre proceduren ubesværet og overbevisende. De simple sætninger gør det lettere at have øjenkontakt, holde pauser og bruge stemmen til at betone og fremhæve vigtige pointer. Det kan omvendt også diskuteres, om der er for mange meget korte og simple sætninger, og publikum dermed kan føle sig talt ned til, og fremførelsen kan risikere at blive for staccato. Også dette vil være et fint og nuanceret perspektiv at have med.

Den gode besvarelse kan også hæve sig over minimumsbesvarelsen i vurderingen af procedures argumentation. Det kan den gøre ved at forholde sig til mere end blot sammenhængen og hjemlerne

i de to argumenter, som besvarelsen selv har opstillet under spørgsmål 3. Besvarelsen kan fx påpege, at argumentationen generelt er simpel og fokuseret. Kaz har ikke vidst, at der var planlagt et drabsforsøg. Kaz blev udnyttet til at medvirke til noget, som Nikolas vidste, han aldrig ville medvirke til. Kaz er bare en naiv og godtroende småkriminell. Alt dette bliver begrundet med enkle belæg, som de fleste tilhørere vil kunne følge. Argumentationen er på den måde ganske fokuseret omkring den centrale påstand om manglende forsæt. En udfordring i proceduren kan evt. være, at argumenterne kommer spredt og drypvist og ikke samlet i et enkelt slagkraftigt afsnit. Det kan derudover også vurderes, om der er påstande i proceduren, der savner belæg.

OPGAVE 3 (overordnet vægtning 50 %)

SPØRGSMÅL 1 (vægtning 40 %)

Hvilke overvejelser om god advokatskik giver forløbet anledning til? (Svaret skal begrundes)

Minimumsbesvarelse

Minimumsbesvarelsen skal drøfte mulig interessekonflikt, opdrags- og prisoplysninger samt deling af fortrolige oplysninger.

Ad mulig interessekonflikt

Uddrag af AER art. 8 er sålydende:

"En advokat må ikke bistå en klient i situationer, hvor en interessekonflikt er opstået, eller hvor der foreligger nærliggende risiko for, at en sådan konflikt opstår.

Stk. 2. Situationer som nævnt i stk. 1 foreligger bl.a., når:

[...]

4) En advokat har en nær familiemæssig eller ikke ubetydelig økonomisk, erhvervsmæssig eller anden forbindelse til en part, som i sagen har modstridende interesser med klienten."

Minimumsbesvarelsen skal drøftes, om Claps forhold til Benjamin skaber en interessekonflikt, som medfører, at Clap er forhindret i at påtage sig sagen for Anne mod Benjamin.

Claps forhold til Benjamin er ikke økonomisk eller erhvervsmæssig, så det er "en anden forbindelse", og det afgørende er, om forbindelsen er "ikke ubetydelig".

Det forhold, at Benjamin og Clap har været klassekammerater gennem 8 år taler for, at der foreligger en interessekonflikt. Det er imidlertid 20 år siden, og de har ikke haft kontakt med hinanden siden, hvilket taler imod interessekonflikt. Imod taler også, at de udover at gå i samme klasse ikke havde noget fællesskab i skoletiden.

At de er venner på et socialt medie peger i retning af interessekonflikt. Imod taler, at de ikke har udvekslet beskeder, og at Clap har 254 andre venner. Antallet peger i retning af, at forbindelserne er af løs karakter.

Besvarelsen bør konkludere, at der ikke foreligger en interessekonflikt, og det vil derfor være i overensstemmelse med god advokatskik, at Clap påtager sig sagen. Argumentation og ikke konklusion vil være afgørende.

Ad pris- og opdragsoplysninger

Uddrag af AER er sålydende:

"Artikel 30. Når klienten er forbruger, skal advokaten i forbindelse med indgåelsen af aftalen om bistand af egen drift og på klar og entydig måde skriftligt og direkte til klienten oplyse klienten om de vigtigste elementer i den påregnede bistand, om fastsættelsen af honoraret, jf. artikel 32, og om de omkostninger, der vil være forbundet med bistanden.

[...]

Artikel 32. Hvis bistanden ydes til et fast honorar, skal dette oplyses. Hvis det ikke er muligt på forhånd at beregne honorarets størrelse, skal advokaten enten angive den måde, hvorpå honoraret vil blive beregnet, eller give et begrundet overslag. Beløb skal oplyses inklusive moms."

Besvarelsen skal konstatere, at Anne er forbruger og drøfte, om advokat Clap har givet Anne de fornødne pris- og opdragsoplysninger.

Clap har ikke givet Anne pris- og opdragsoplysninger skriftligt, som krævet i artikel 30.

Clap har ikke givet Anne tilstrækkelige oplysninger om det aftalte opdrag, da Clap kun nævner: *"Jeg stævner, hvis det bliver nødvendigt"*, og da de i øvrigt ikke taler om Claps behandling af sagen.

Besvarelsen skal konstatere, at Clap mundtligt giver Anne et begrundet prisoverslag på 50.000 kr., og beløbet er oplyst inklusive moms. Clap overholder dermed kravet om oplysning af pris med moms, jf. AER art. 32.

Clap giver ikke Anne oplysning om retsafgiften, som Clap kunne forudsige forventeligt ville blive aktuelt, jf. artikel 30, in fine, idet Clap udtaler: *"Jeg stævner, hvis det bliver nødvendigt"*.

Besvarelsen skal konkludere, at advokat Clap sammenfattende har tilsidesat AER art. 30, og har handlet i strid med god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1.

Den gode besvarelse

AER art. 22 er sålydende:

"Advokaten skal på en klar og entydig måde af egen drift oplyse sin klient om eksisterende muligheder for offentlig eller forsikringsdækket retshjælp. Skal advokatens honorar udredes foreløbigt eller endeligt af det offentlige eller af et forsikringsselskab, skal advokaten, når

advokaten påtager sig sagen, orientere sin klient om principperne for fastsættelse af honoraret og om de mulige konsekvenser for klienten.”

Den gode besvarelse nævner, at advokat Clap i henhold til AER art. 22 af egen drift skal oplyse Anne om mulighederne for at få offentlig eller forsikringsdækket retshjælp.

Ad deling af fortrolige oplysninger

AER art. 17, stk. 1, er sålydende:

” En advokat kan dele fortrolige oplysninger med advokater og andre, der er beskæftiget i samme advokatfirma som advokaten, hvis det åbenbart er i klientens interesse.”

Besvarelsen skal konstatere, at Clap inddrager advokat Dirksen, og at Clap giver advokat Dirksen oplysninger om sagen, som er omfattet af Claps tavshedspligt, jf. AER art. 16.

Clap inddrager advokat Dirksen i dennes egenskab af blikkenslager for at få klarhed over, hvilket beløb som Clap skal kræve af Benjamin. Det er åbenbart i Annes interesse, og der er ikke i AER art. 17 krav om, at inddragelsen af andre i firmaet skal vedrøre juridiske spørgsmål.

Besvarelsen skal konkludere, at advokat Clap ikke har handlet i strid med reglerne om god advokatskik i forbindelse med inddragelse af advokat Dirksen.

SPØRGSMÅL 2 (vægtning 60 %)

Analysér og vurder om advokat Clap og advokat Flink har handlet i overensstemmelse med god advokatskik. (Svaret skal begrundes)

Minimumsbesvarelse

Minimumsbesvarelsen skal drøfte firmaskift/interessekonflikt, salærafregning, herunder salærets størrelse, manglende vejledning om Advokatnævnet og tavshedspligt.

Ad firmaskifte

AER, art. 11, stk. 1, er sålydende:

”Fra det tidspunkt, en advokat indgår aftale om at skifte job fra et advokatfirma til et andet, må hverken advokaten selv eller advokaterne i det nye firma bistå en klient i en sag, hvis advokaten som led i sin hidtidige ansættelse har bistået en anden part i samme sag. Dette gælder kun, hvis parterne har modstridende interesser af ikke uvæsentlig karakter, og hvis advokaten har modtaget fortrolige oplysninger, som kan have betydning i sagen.”

Besvarelsen skal konstatere, at der er tale om en jobskiftesituation, idet advokat Dirksen på advokat Eriksens initiativ indgår aftale om at skifte job fra Clap & Partnere til Advokatfirmaet Eriksen.

Advokat Dirksen har arbejdet med sagen mellem Anne og Benjamin under sin ansættelse hos Clap & Partnere. Det er i denne forbindelse uden betydning, at Dirksen ikke har arbejdet som advokat på

sagen men som blikkenslager. Det afgørende er, at Anne og Benjamin har modstridende interesser af ikke uvæsentlig karakter, og at Dirksen har fået fortrolige oplysninger om sagen, som kan have betydning for Eriksens kontors behandling af sagen. Det skal konkluderes, at disse krav er opfyldte.

Advokat Dirksen skifter til Advokatfirmaet Eriksen den 1. juni 2025, og på det tidspunkt er sagen afsluttet, idet der indgås forlig den 15. maj 2025. Ifølge AER art. 11, stk. 1, er skiftetidspunktet imidlertid ikke afgørende for vurderingen af virkningen af jobskiftet, men derimod tidspunktet for indgåelse af aftale om jobskifte. Dette tidspunkt er den 23. april 2025.

Advokat Flink fra Advokatfirmaet Eriksen bistod dermed Benjamin efter, at aftalen om jobskifte blev indgået, idet retssagen først afsluttes den 15. maj 2025.

Besvarelsen skal konkludere, at advokat Flink har tilsidesat AER, art. 11, stk. 1, og overtrådt god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1, ved at bistå Benjamin efter den 23. april 2025. Se eksempelvis Advokatnævnets kendelse af 27. februar 2015, stadfæstet af såvel byret som landsret (landsrettens sagsnr. B-1295-16)

Ad salærafregning, herunder salærets størrelse

AER art. 60, 2. pkt., er sålydende:

"[...] Afregningen skal indeholde den efter forholdene fornødne beskrivelse af det arbejde, som kræves honoreret."

Besvarelsen skal konstatere, at teksten i advokat Claps afregning er utilstrækkelig til at identificere sagen, og at teksten ikke siger noget om det arbejde, som kræves honoreret.

Besvarelsen skal herefter konkludere, at advokat Clap har tilsidesat AER, art. 60, 2. pkt., og har tilsidesat god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1.

Salærets størrelse

AER, art. 33 er sålydende:

"Afgiver advokaten et overslag, skal klienten så tidligt som muligt orienteres skriftligt, hvis det samlede honorar forventes at overstige det beløb, der er angivet i overslaget. Advokaten skal af egen drift orientere klienten direkte herom på en klar og entydig måde."

Advokat Clap gav oprindeligt Anne et begrundet overslag på 50.000 kr. inkl. moms, men afregner et salær på 60.000 kr. inkl. moms og retsafgift på 750 kr., i alt 60.750 kr.

Advokat Clap har ikke orienteret Anne skriftligt om, at overslaget ikke vil holde. Clap har dermed tilsidesat sine forpligtelser, jf. AER art. 33. Imidlertid er det efter Advokatnævnets praksis ikke i sig selv i strid med god advokatskik ikke at orientere klienten i denne situation, se som eksempel Advokatnævnets kendelse af 3. juni 2014 (sagsnr. 2013-77).

Retsafgiften kan advokat Clap kræve betalt af Anne, idet Clap har udlagt beløbet, som var nødvendig for sagsanlægget. Det ændrer ikke herpå, at Clap ikke gav Anne pris- og opdragsoplysninger skriftligt.

Besvarelsen skal konkludere, at den manglende opfølgning over for Anne fører til, at advokat Clap er bundet af sit overslag, og Clap kan således ikke kræve, at Anne betaler salær udover beløbet i overslaget, idet dette ikke vil være rimeligt, jf. retsplejelovens § 126, stk. 2, og AER art. 54.

Den gode besvarelse

AER art. 63 er sålydende:

”En advokat, der har til hensigt at viderefakturere omkostninger til køb af varer eller tjenesteydelser forbundet med klientens sag, skal indhente klientens forudgående godkendelse af udgiften.”

Den gode besvarelse kan nævne, at AER art. 63 ikke er overtrådt, da Clap ikke viderefakturerer eventuelle omkostninger forbundet med advokat Dirksens besigtigelse mv. af Annes vandrør.

Den gode besvarelse kan også nævne, at salæret må forventes nedsat af Advokatnævnet til et beløb svarende til overslaget på 50.000 kr. inkl. moms. Der er ikke grundlag for yderligere nedsættelse af salærkravet.

Ad manglende vejledning om Advokatnævnet

AER art. 37 er sålydende:

” Hvis en advokat afviser en forbrugerklients klage over advokatens honorar, skal advokaten skriftligt, direkte og af egen drift orientere klienten om Advokatnævnets fysiske adresse og hjemmesideadresse samt om Advokatnævnets kompetence til behandling af tvister vedrørende advokatens salær.”

Besvarelsen skal konstatere, at Anne klager til advokat Clap over Claps salærafregning, men Clap afviser klagen uden at orientere Anne om muligheden for at klage til Advokatnævnet. Clap ville fx kunne henvise Anne til Advokatnævnets hjemmeside mv.

Besvarelsen skal konkludere, at da Clap ikke følger denne fremgangsmåde, har han overtrådt AER art. 37 og tilsidesat god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1.

Ad tavshedspligt

AER, art. 18 er sålydende:

” Tavshedspligten forhindrer ikke advokaten i at videregive oplysninger i følgende tilfælde:

1) Klienten har på oplyst grundlag givet samtykke til, at konkrete oplysninger kan videregives, medmindre andet er bestemt i lovgivningen eller i pålæg i henhold til lovgivningen.

2) Advokaten er retligt forpligtet til at videregive oplysningerne.

3) Videregivelse sker i berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv.”

Besvarelsen skal konstatere, at advokat Clap vedlægger alle sagens akter, da han sender sine bemærkninger til Annes klage til Advokatnævnet. Clap har således sendt oplysninger, der er omfattet af Claps tavshedspligt til Advokatnævnet.

Clap indsender alle sagens oplysninger til Advokatnævnet som led i sit forsvar mod den klage, som Anne har indgivet til Advokatnævnet, altså som en varetagelse af Claps egne interesser.

Besvarelsen skal drøfte, om advokat Claps afgivelse af oplysninger til Advokatnævnet, som er underlagt tavshedspligt, er berettiget, jf. AER art. 18, nr. 3, om ”berettiget varetagelse [...] af eget [...] tarv”

Advokatnævnet har i sin praksis fastslået, at en indklaget advokat kan afgive oplysninger fra sagen til Advokatnævnet som led i advokatens forsvar i klagesagen, se eksempelvis Advokatnævnets kendelse af 20. juni 2013 (j.nr. 2011-4027).

Advokat Clap ville altså kunne indsende de sagsoplysninger til Advokatnævnet, som er relevante for sit forsvar. Imidlertid sender advokat Clap alle sagens oplysninger uden at skelne til, om de er relevante for sit forsvar i klagesagen. Clap har pligt til at gennemgå sagens akter for at sikre, at der ikke medsendes materiale, der er overflødigt for sit forsvar.

Besvarelsen skal konkludere, at advokat Clap derved har tilsidesat sin tavshedspligt og ikke har handlet i overensstemmelse med god advokatskik, jf. retsplejelovens § 126, stk. 1